

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 24.09.1968, sp. zn. 3 Cz 43/68, ECLI:CZ:NS:1968:3.CZ.43.1968.1

Číslo: 26/1969

Právní věta: Čištění chodníku je provedeno včas ve smyslu § 23 odst. 1 zák. č. 135/1961 Sb. tehdy, jestliže byl chodník očištěn již v době, kdy v místě začíná denní život a frekvence.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 24.09.1968

Spisová značka: 3 Cz 43/68

Číslo rozhodnutí: 26

Číslo sešitu: 3-4

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Náhrada škody, Odpovědnost za škodu

Předpisy: 135/1961 Sb. § 23 40/1964 Sb. § 420
§ 421

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 26

Čištění chodníku je provedeno včas ve smyslu § 23 odst. 1 zák. č. 135/1961 Sb. tehdy, jestliže byl chodník očištěn již v době, kdy v místě začíná denní život a frekvence.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 24. 9. 1968, [3 Cz 43/68](#).)

Žalobce se domáhal na žalovaném (Podniku bytového hospodářství ONV III v B.) náhrady škody, která mu byla způsobena tím, že dne 1. 2. 1966 upadl na neposypaném chodníku před domem v B., o který byl povinen se starat žalovaný; pádem utrpěl zranění (zlomení zápěstní kosti spojené se značnou bolestivostí), které mělo za následek déletrvající pracovní neschopnost. Žalovaný namítal, že kritického dne byl chodník, na němž došlo k úrazu žalobce, očištěn od sněhu a posypán již před šestou hodinou ráno, tedy v souladu s vyhláškou o čistotě ve veletržním městě B.; jestliže došlo k úrazu žalobce někdy kolem půl šesté hodiny ráno, nemůže být žalovaný činěn odpovědným za škodu vzniklou žalobci, protože neporušil žádnou právní povinnost.

Okresní soud Brno-město zavázal žalovaného rozsudkem z 12. 12. 1966 k zaplacení částky 2.428 Kčs; ve zbytku žalobu zamítl, když dospěl k závěru, že si úraz žalobce spoluzavinil z 15 % tím, že nevěnoval dostatečnou pozornost chůzi po zledovatěném chodníku. K odůvodnění odpovědnosti

žalovaného za škodu vzniklou žalobci soud prvního stupně uvedl zejména, že vyhlášku o čistotě ve veletržním městě B. nutno vykládat tak, že stanoví povinnost, aby byly chodníky očištěny od sněhu již před šestou hodinou ráno, protože je všeobecně známo, že ve většině výrobních i jiných závodů města začíná práce v šest hodin ráno; pokud citovaná vyhláška stanoví lhůtu pro tzv. hlavní čištění až do šesti hodin ráno, netýká se tato lhůta běžného čištění chodníku od sněhu a odstraňování náledí.

Tento rozsudek byl změněn rozsudkem krajského soudu v Brně z 21. 3. 1967 tak, že žalovanému byla uložena povinnost zaplatit žalobci částku 2.339 Kčs; jinak byl rozsudek soudu prvního stupně potvrzen. Odpovědnost žalovaného za škodu vzniklou žalobci odůvodnil krajský soud stejně jako soud prvního stupně, tj. tím, že žalovaný – který neposypal chodník, na němž došlo k úrazu žalobce, včas (před šestou hodinou ráno) – porušil právní povinnost uloženou mu ustanovením § 23 odst. 1 zák. č. 135/1961 Sb., v souvislosti s nímž musí být vykládáno i ustanovení § 8 odst. 2 vyhlášky o čistotě ve veletržním městě B.

Generální prokurátor namítal ve své stížnosti pro porušení zákona nesprávný výklad § 8 odst. 2 vyhlášky o čistotě ve veletržním městě B., podle něhož hlavní čištění chodníku, které podle jeho názoru není ničím jiným, než normálním čištěním prováděným ve větším rozsahu, je přípustné po 21. hodině večerní a musí být skončeno před 6. hodinou ranní; z toho vyvozoval, že teprve v šest hodin ráno (a nikoli dříve) musí být chodník připraven k užívání. Dojde-li k pádu na neposypaném chodníku před šestou hodinou ranní, jde podle názoru generálního prokurátora o vlastní riziko chodce.

Nejvyšší soud nesdílel názor generálního prokurátora a stížnost pro porušení zákona zamítl.

Z odůvodnění:

Podle § 23 odst. 1 zák. č. 135/1961 Sb. je vlastník nebo uživatel nemovitosti, která hraničí se silnicí nebo místní komunikací v souvisle zastavěné části obce, povinen zajistit, aby přilehlý chodník byl řádně a včas čištěn a při náledí posypáván, a to především k zajištění bezpečné chůze. Podle § 23 odst. 2 cit. zák. upravují místní národní výroby podrobnosti podle potřeby s přihlédnutím k místním poměrům a možnostem.

Generální prokurátor vychází ve stížnosti pro porušení zákona správně z ustanovení § 23 odst. 1 a 2 cit. zák., má však za to, že ustanovením druhého odstavce byly zmocněny místní národní výroby k tomu, aby provedly ve svých obcích ustanovení prvního odstavce, což učinil MěstNV v B. vyhláškou, v níž přesně vymezil lhůtu, do které má být provedeno nařízené čištění, tj. – se zřetelem k § 8 odst. 1 této vyhlášky – i posypávání chodníku hmotami, které zdrsňují náledí. Z toho generální prokurátor usuzoval, že před uplynutím vymezené lhůty (od 21. hodiny večerní do 6. hodiny ranní) nelze tvrdit, že byl porušen předpis § 23 odst. 1 zák. č. 135/1961 Sb. Kdyby prý mělo ustanovení § 8 odst. 2 (prvá věta) vyhlášky o čistotě ve veletržním městě B. jen ten význam, který mu přikládají nižší soudy, že totiž mezi 21. hodinou večerní a 6. hodinou ranní je třeba provést pouze tzv. hlavní čištění chodníků a že se tato lhůta nevztahuje na běžné čištění chodníků, pak by podle názoru generálního prokurátora bylo možno pojem „včas“ použitý § 23 odst. 1 cit. zák. vykládat tak, že i v nejčasnějších ranních nebo pozdních nočních hodinách je na ulicích frekventovaných v této době dána povinnost čistit chodníky, což by vedlo k právní nejistotě, tudíž k tomu, čemu chtěl zákonodárce zabránit právě ustanovením § 23 odst. 2 zák. č. 135/1961 Sb.

S tímto názorem generálního prokurátora nelze souhlasit.

Především nelze přisvědčit stížnosti pro porušení zákona v tom, že účelem ustanovení § 23 odst. 2 cit. zák. bylo zabránit právní nejistotě, která by nastala v případě, kdyby zůstalo neprovedeno ustanovení § 23 odst. 1 cit. zák. V ustanovení § 23 odst. 2 cit. zák. není opory pro závěr, že by musela být podrobnější úprava, o níž se tu hovoří, provedena ve všech obcích na území státu a že by musela

vždy obsahovat přesné vymezení pojmu včasnosti (použitého v § 23 odst. 1 cit. zák.). Kdyby mělo toto ustanovení sledovat účel, který mu příkládá stížnost pro porušení zákona, muselo by znít jako kogentní norma, která přikazuje všem místním národním výborům ve všech obcích na území státu, aby provedly podrobnější úpravu a vymezily v ní přesně dobu, od kdy do kdy je třeba provést čištění chodníků. Nehledě k tomu, že přesné ani bližší vymezení pojmu „včas“ (použitého v § 23 odst. 1 cit. zák.) není dost dobře možné (vždyť nutnost čištění a posypání chodníků je např. závislá na počasí), nutno spatřovat rozpor v důvodech stížnosti pro porušení zákona i v tom, že nedomýšlí, do jaké míry by vlastně byla zaručena právní jistota, kdyby si každý místní národní výbor vymezil pojem včasnosti jinak. Ovšem závěr stížnosti pro porušení zákona o účelu ustanovení § 23 odst. 2 cit. zák. je třeba považovat za nesprávný hlavně proto, že toto ustanovení nemá kogentní povahu, jak nepochybně vyplývá již z jeho znění („místní národní výroby upravují podrobnosti“, nikoli „místní národní výbory upraví podrobnosti“).

V obcích, v nichž není předpis obdobný vyhlášce, o jejíž výklad jde generálnímu prokurátorovi, nebo v obcích, v nichž byla provedena podrobnější úprava, ale neurčuje se v ní přesně lhůta k posypání chodníků, tvoří-li se na nich náledí v noci (a tak je tomu i v daném případě), je nutno vystačit s ustanovením § 23 odst. 1 cit. zák. Jde ostatně o ustanovení, které je zcela určité a srozumitelné a nelze je vykládat jinak, než jak to činily oba nižší soudy, že se totiž posypání má v takovém případě provádět tak časně, aby byly cesty připraveny k užívání v době, kdy začíná ve městě denní život a frekvence.

Soudy pochopily správně ustanovení § 8 odst. 2 (prvá věta) vyhlášky o čistotě ve veletržním městě B., v němž je stanovena lhůta, které se dovolává stížnost pro porušení zákona, ovšem jen jako lhůta, během níž je přípustné tzv. hlavní čištění chodníků. Stížnost pro porušení zákona nutno přisvědčit potud, že zmíněná vyhláška nemá ustanovení, které by blíže objasňovalo pojem hlavního čištění, a že je v ní pouze (a to v ustanovení § 8 odst. 1) blíže rozvedeno, co se vůbec rozumí pod pojmem čištění. I v tom je nutno dát stížnost pro porušení zákona za pravdu, že hlavní čištění nemůže být ničím jiným než čištěním ve smyslu § 8 odst. 1 vyhlášky, jež zahrnuje i odstraňování sněhu a posypávání chodníků hmotami, které zdrsňují náledí, a že rozdíl mezi čištěním ve smyslu § 8 odst. 1 a hlavním čištěním ve smyslu § 8 odst. 2 (prvá věta) je pouze v tom, že se hlavní čištění provádí ve větším rozsahu. Poněvadž má být prováděno tak, aby jím byli chodci co nejméně obtěžováni, byla pro ně stanovena „noční“ doba; z toho však nelze vyvozovat, že byla stanovena lhůta i pro jiné než hlavní čištění chodníků, které má na mysli § 8 odst. 2 (druhá věta) vyhlášky a které soudy odlišily od hlavního čištění, byť je ne zcela přiléhavě nazvaly běžným čištěním. Podle tohoto ustanovení je třeba chodník očistit, je-li to nutné, kdykoli i během dne, což platí podle třetí věty citovaného ustanovení hlavně při zajišťování bezpečné schůdnosti chodníků v zimním období, kdy musí být odklizen sníh a posypán chodník, jakmile napadl sníh nebo se vytvořilo náledí. V souzeném případě běželo proto spíše o výklad této části § 8 odst. 2 vyhlášky, jmenovitě o výklad pojmu „během dne“, neboť je nepochybné, že kritický den spadá do zimního období a že se v průběhu tohoto dne tvořilo náledí. Přitom je rovněž nepochybné, že nelze pojem „během dne“ vykládat tak, že by se jím rozumělo celých 24 hodin, neboť není možno požadovat na osobách, které jsou povinny pečovat o čistotu chodníku, aby k splnění této povinnosti držely noční službu.

Ochranu těchto osob měl zřejmě generální prokurátor na mysli, když zdůvodňoval ve své stížnosti pro porušení zákona, že pojem včasnosti je třeba ohraničit tak, aby nespadal i do nejpozdnějších večerních nebo nečasnějších ranních hodin. Na druhé straně však nelze usuzovat, že by byla doba vymezená pro tzv. hlavní čištění v městě B. noční dobou a že by bylo možno považovat za denní dobu teprve dobu po šesté hodině ranní; pro takové dělení dne na denní a noční dobu není rozumného důvodu. Konečně by nebylo správné, kdyby se za den ve smyslu tohoto ustanovení považovala pouze doba od východu do západu slunce. Kdyby tomu tak mělo být, pak by s čištěním, které má na mysli ustanovení § 8 odst. 2 (druhá věta) vyhlášky, tj. s jiným než hlavním čištěním, mohl žalovaný, popř.

osoba jím pověřená, započít až v půl osmé ráno, neboť teprve v tuto dobu v kritický den v městě B. vycházelo slunce. O tom že sypání chodníku teprve v této době by nebylo možno považovat za včasné, nemůže být pochyb, neboť v této době chodí již občané do práce, na nákup potravin, děti do školy atp. Ani v jarní době, kdy slunce vychází mnohem dříve než končí „noční“ doba stanovená pro tzv. hlavní čištění a kdy – byť ojediněle – dochází ke sněhovým přeháňkám a mrazíkům, by nebylo správné vycházet při řešení otázky, zda bylo započato s nezbytným čištěním chodníků včas, z doby východu slunce. Je tedy z těchto úvah zřejmé, že vymezení pojmu včasnosti pevnou a po celé roční období neměnnou dobou není prakticky možné a že je nutno považovat za jedině správný takový výklad tohoto pojmu, k němuž dospěly oba nižší soudy, že totiž čištění chodníku je provedeno tehdy včas, je-li chodník očištěn v době, kdy v obci začíná denní život a frekvence. V žádném případě nelze vycházet z lhůty stanovení pro tzv. hlavní čištění, jak činí stížnost pro porušení zákona, která tak zaměňuje konec lhůty určené k provedení hlavního čištění s počátkem doby, kdy je třeba poprvé provést nezbytné čištění, aby byl chodník včas připraven k obvyklému užívání. Tyto doby nespádají v jeden časový moment; jak je patrné z předešlých důvodů, nelze nic vytěžit pro jiné posouzení ani z ustanovení § 11 odst. 2 vyhlášky, na které stížnost pro porušení zákona poukazuje, nehledě ani k tomu, že toto ustanovení se vůbec netýká čištění chodníků.